

אם המים שלנו, למה אנו לא שותפים בהחלטות?

אומרים לנו לסגור את הברז, להתקלח מהר ולהשקות פחות כי המים של כולנו נגמרים. אם המים גם שלנו - למה אנחנו לא שותפים לניהולם? מדוע מועצת רשות המים מתנהלת באופן חשאי כמעט, והפרוטוקולים מתפרסמים רק אחרי חצי שנה? כנס של החברה להגנת הטבע ינסה לגבש מודל חדש - שקוף וסביבתי - לניהול משק המים

יעל עברי-דראל

פורסם: 11.05.09, 12:15

נינט ובר רפאלי, בשם רשות המים, מבקשות מכם מדי ערב לסגור את הברז בזמן ציחצוח השיניים. רשות המים עצמה מבקשת מכם להתקלח רק ארבע דקות, ולהשקות את הדשא בגינה רק פעמיים בשבוע. המחסור במים נוגע לכולנו, הם אומרים, ולכן כולנו שותפים במאמץ לפיתרון; אם כך - אז למה לאיש מאיתנו אין שום השפעה על ניהול משק המים בישראל?

המים הם משאב ציבורי, אך מועצת רשות המים היא הגוף המוסמך לקבל את ההחלטות הקשורות לניהולו. המועצה מתכנסת פעם בחודש לדון במצב משק המים, ומקבלת החלטות בעלות השפעת על כל אזרח במדינה. היא מחליטה כמה מים להקצות לחקלאות ולגינות הציבורי, כמה נשלם על המים שכל אחד מאיתנו צורך, כמה מים צריך להתפיל ואיך לנהל את המאגרים השונים.

אך בניגוד לרשויות אחרות שמנהלות משאבים ציבוריים - כמו מוסדות התיכונן למשל, שמנהלות את השימוש בקרקע וניתן לערער על החלטותיהם - מועצת רשות המים מתנהלת כמעט בלי מעורבות של הציבור בהחלטותיה, תחת מעטה חשאי כמעט. מתוך עשרה חברים במועצת רשות המים ישנם אמנם שני נציגי ציבור, אך ההחלטות שלה אינן מובאות לעיון הציבור בזמן אמת, ונחשפות לרוב הודות לכלי התקשורת שמסקרים את התחום

האפיק הנוסף דרכו יכול הציבור לבקר את החלטות רשויות הממשלה הוא באמצעות הפרוטוקולים של הדיונים, שמתפרסמים בסמוך למועדי הדיון. כך למשל מפרסמת הממשלה את פרוטוקול ישיבותיה השבועיות, ובאופן דומה מתפרסמים הפרוטוקולים של ישיבות ועדות הכנסת ומוסדות התיכונן. ומנגד, הפרוטוקול האחרון של ישיבת מועצה המים שמפורסם באתר רשות המים מתייחס לישיבה מדצמבר 2008 - לפני כחצי שנה.

זאת ועוד: מעיון בפרוטוקולים של דיוני המועצה עולה כי מדובר ברישומים תמציתיים מאוד, כאלו שאינם מספקים הבנה או היכרות עם הסוגיות והדיון שהתנהל בהן. פרטים אלו, טכניים ככל שיהיו, מלמדים משהו על אופן ניהולו של המשאב הלאומי - ניהול שנעשה הרחק מהעין הציבורית.

הציבור לא מעורב? תלוי את מי שואלים

ברשות המים מציגים תמונה שונה. הם אומרים שאתר האינטרנט שלהם והמידע שהוא מציע טעונים שיפור, אך בכל הנוגע לפרסום הפרוטוקולים והחלטות המועצה, הרי שאלה "מתפרסמים מיד לאחר שאושרו".

ומה באשר לאפשרות של הציבור לקחת חלק בהחלטות? ההיבט של שיתוף הציבור נקבע לדברי הרשות בחוק, ובמובן זה מתפקדת רשות המים כרגולטור, בדומה למשרדי ממשלה למשל. "אין זה נכון, יעיל או מעשי לשתף את הציבור בתהליך קבלת ההחלטות ובדיונים" - פרט כמובן לשימועים הציבוריים, הם טוענים.

ומה באשר לאופן פעולות המועצה וההחלטות המתקבלות בה. ברשות טוענים כי מדובר בהחלטות נורמטיביות המתקבלות בצורת כללים, והן זוכות לביטוי בהליך שימוע ציבורי. לצד זה, העובדה כי שניים מתוך חברי המועצה הם נציגי ציבור הופכת את הרכבה לכזה שמספק מענה לכלל האינטרסים - הן הממשלתיים והן הציבוריים, אמרו ברשות.

המטרה: שיתוף הציבור במדיניות

השאלה האם הציבור שותף בניהול המשאב השייך לו נותרה לפיכך בלתי פתורה לגמרי. כנס שמארגנת החברה להגנת הטבע החודש מבקש לשנות את המצב.

מטרת הכנס, שיקבץ אליו אנשי אקדמיה, מומחים מתחום המים, אנשי טבע וניהול, היא לגבש מסמך מדיניות לניהול סביבתי של משק המים. את היעד הזה ינסו המשתתפים השונים להשיג באמצעות העלאת סוגיות רבות לדיון, כמו למשל סוגיית השימוש במים בחקלאות, המחיר הסביבתי של ההתפלה, שאלות סביב הגבלת הצריכה הביתית וסוגיות העוסקות בהקצאת מים לטבע.

"הבנו שאם אנחנו מעוניינים לדאוג להשבת המים לטבע ולנחלים, עלינו להשפיע על מדיניות משק המים בכללותו וזה תפקידו של הכנס", מסביר ניר פפאי, ראש אגף שמירת סביבה וטבע בחברה להגנת הטבע, וממארגני הכנס.

פפאי טוען כי יש צורך בחשיבה מחודשת ועדכנית בכל הנוגע לניהול משק המים בישראל, אשר התאפיין לדבריו "בחדשנות אך גם בבזבזנות והליכה על הקצה".

- **כנס המדיניות הסביבתית למשק המים של החברה להגנת הטבע יתקיים ביום רביעי, 27 במאי בבנייני האומה בירושלים.** הכנס נערך בשיתוף עיריית ירושלים, אוניברסיטת תל אביב והאוניברסיטה העברית, האיגוד הישראלי למים, מכון גרנד לחקר המים בטכניון, מוסד שמואל נאמן ורשות הטבע והגנים.